

Internationella Engelska Skolan i Sverige AB
Organisationsnummer: 556462-4368
info@engelska.se

2023-06-27
Dnr 2022:8801

Beslut

efter kvalitetsgranskning av lärares arbete för
att tidigt motverka könsbundna utbildnings-
och yrkesval vid Internationella Engelska Skolan
i Eskilstuna, Internationella Engelska Skolan i
Sverige AB

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Internationella Engelska Skolan i Eskilstuna avseende verksamhetens kvalitet vad gäller lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att undersöka hur skolor genom undervisning och studie- och yrkesvägledning arbetar i årskurs 4-6 för att vidga elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv. I granskningen bedöms följande frågeställning:

- I vilken utsträckning arbetar lärare i undervisningen med att motverka begränsande könsstereotyper föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval?

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området vilket beskrivs i bilaga 2. I denna bilaga finns också beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. På det granskade området bedöms om skolan/verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola/verksamhet bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Internationella Engelska Skolan i Eskilstuna i följande utsträckning:

Lärare arbetar i flera delar med att i undervisningen motverka begränsande könsstereotyper föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar.

- Lärarna behöver utveckla ett normmedvetet förhållningssätt genom att tillsammans reflektera över vilka normer avseende kön de förmedlar i sin undervisning och i sitt bemötande av elever.

- Lärarna behöver utarbeta gemensamma strukturer för att integrera studie- och yrkesvägledning i undervisningen i fler ämnen och se till att den är aktuell, uppdaterad och omfattar ett jämställdhetsperspektiv.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2024-01-19 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:8801) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning inom området.

Lärares arbete för att motverka könsstereotypa föreställningar

Inom detta område granskas hur lärare arbetar för att skapa en jämställd undervisning, hur lärare arbetar för att undervisa om jämställdhet och hur lärare arbetar med studie- och yrkesvägledning i undervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Lärarna arbetar *i flera delar* med att i undervisningen motverka begränsande könsstereotypa föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionen sammanfattande motivering till bedömningen är följande: Granskningen visar att lärarna visserligen arbetar medvetet för att skapa ett inkluderande klassrumsklimat, men att de har en svag medvetenhet om de normer och könsmönster som gestaltas i undervisningen. I vissa ämnen anlägger lärarna ett jämställdhetsperspektiv på undervisningens innehåll och låter eleverna reflektera kring könsstereotypa föreställningar. Vidare visar granskningen att lärarna i vissa ämnen tar upp frågor som rör studie- och yrkesvägledning och då även synliggör och problematiserar hur könsnormer påverkar studie- och yrkesval, men att detta inte sker kontinuerligt. Tillika knyter lärarna i vissa ämnen an till de planerade aktiviteter som studie- och yrkesvägledaren gör tillsammans med eleverna vid ett tillfälle i varje årskurs. Däremot visar granskningen att lärare i

begränsad omfattning drar nytta av studie- och yrkesvägledarens kompetens eller på annat sätt tar del av uppdaterad och relevant information kring studie- och yrkesvägledning.

Lärares arbete för att skapa en jämställd undervisning

Granskningen visar att lärarna har en svag medvetenhet om hur normer och könsmönster tar sig uttryck i undervisningen. Lärare berättar vid intervjun att de ofta diskuterar värdegrundsfrågor både i kollegiet och tillsammans med eleverna men att de inte har berört normer kring kön på ett strukturerat sätt i dessa diskussioner. Det framgår dock av intervjuer med rektorn, lärare och elever att lärare under de senaste veckorna har pratat med eleverna i årskurs 5 och 6 om maskulinitetsnormer. Rektorn förklarar att det här är en utökning av ett pågående arbete med maskulinitetsnormer i årskurs 8 och 9, vilket bland annat föranleddes av de problem med våld och kriminalitet som finns i skolans närområde. I intervjuer med lärare, studie- och yrkesvägledare och rektorn framkommer att det bland skolans personal finns en levande diskussion kring och en vana vid att hantera problem kopplade till kulturella skillnader, men att det inte finns någon motsvarande diskussion kring begränsande könsnormer. Lärare säger också vid intervjun att de ser behov av en mer genomarbetad planering för hur de kan arbeta med normer och jämställdhet i sin undervisning. Behovet av ett sådant arbete blir tydligt då det av intervjuer med lärare och elever framgår att lärare ibland bemöter pojkar och flickor på olika sätt. Elever säger att lärare ofta ger pojkar hårdare tillsägelser när de bryter mot skolans ordningsregler. Lärare säger att de är medvetna om att pojkar får hårdare tillsägelser och oftare får kvarsittning och att de borde diskutera detta mer i lärarlagen. Elever säger att även om de tror att lärare förväntar sig att både pojkar och flickor ska lyckas i skolarbetet, så kräver lärarna i vissa ämnen mer av flickor och ger pojkar mer beröm. Lärare berättar vid intervjun att de strävar efter att bemöta eleverna utifrån att de är individer och inte utifrån kön. Samtidigt säger lärare att de anser att flickor är mer studiemotiverade, även om många elever på skolan strävar efter höga betyg. Vissa lärare säger att de anser att flickors högre motivation hänger samman med att de mognar tidigare, medan andra lärare säger att det snarare handlar om elevernas intresse för skolarbetet och vilket stöd de får hemifrån. Vidare framgår av intervjuer med lärare och elever att de läromedel som används på skolan ibland belyser och problematiserar frågor kring jämställdhet och könsnormer. Elever berättar till exempel att det i läroböckerna som de använder i religionsundervisningen och historia ofta finns beskrivningar av hur pojkar respektive flickor har det och uppfattas. Lärare säger vid intervjun att de försöker balansera undervisningsmaterialet så att båda könen finns representerade.

Granskningen visar också att lärarna arbetar aktivt för att skapa ett inkluderande klassrumsklimat, men att de inte utgår från kön som en aspekt i detta arbete. Av intervjuer med både lärare och elever framgår att lärare använder sig av olika

tekniker för att fördela taltiden på ett sätt som eleverna uppfattar som rättvist. Lärarna säger också att de arbetar med en medveten klassrumsplacering utifrån både kunskapsmässiga och sociala faktorer, men inte utifrån kön. Samtidigt berättar eleverna att de i flera klasser sitter könsblandat och att lärarna delar in dem i könsblandade grupper. Lärare säger även att de väljer arbetsätt och arbetsformer som kan stödja och utmana alla elever. Emellertid framkommer det i intervjuer med lärare och elever att det finns könsmönster i klassrummen som lärarna inte har åtgärdat. Exempelvis har lärare noterat att pojkar i vissa klasser tar större plats i undervisningen och att flickor är mer blyga, behöver mer positiv bekräftelse och känner större oro för att redovisa inför klassen. Elever säger att de flesta pojkarna på skolan föredrar att arbeta i grupp medan flickorna vill arbeta enskilt, bland annat eftersom flickor tycker att pojkar pratar för mycket om andra saker vid grupparbeten.

Lärares undervisning om jämställdhet

Granskningen visar att lärare anlägger ett jämställdhetsperspektiv på undervisningens innehåll i vissa ämnen. I intervjuer med både lärare och elever samt i inkommen dokumentation framkommer att perspektiv på vad som har ansetts eller anses vara kvinnligt respektive manligt tas upp på ett planerat sätt i undervisningen i engelska, SO (samhällsorienterande ämnen) och NO (naturorienterande ämnen) samt i svenska. Till exempel har lärarna i ämnet historia pratat med eleverna om hur män och kvinnor har haft det under olika historiska epoker, som under vikingatiden och på medeltiden. I NO lyfts manliga och kvinnliga uppfinnare. I ämnet engelska får eleverna läsa och diskutera en bok som handlar om en pojke som bär klänning. Lärare berättar att de sedan följer upp diskussionerna kring den här boken även i SO. Lärare säger också att frågor som rör jämställdhet brukar tas upp inom ramen för skolans tematiska arbetsområden. Samtidigt framgår av lärarintervjun att jämställdhet framförallt lyfts som en aspekt när lärarna diskuterar kulturella skillnader och problem med eleverna. Till exempel säger en lärare att hen har tagit upp frågan om hederskultur och hedersmord i undervisningen i svenska.

Vidare visar granskningen att vissa lärare undervisar om jämställdhet och låter eleverna reflektera kring könsstereotypa föreställningar. Exempelvis har en lärare låtit eleverna skriva listor över saker som de förknippar med ett särskilt kön. På så sätt kom klassen fram till att till exempel smink anses vara en tjejgrej, vilket läraren problematiserade genom att lyfta frågan om det finns smink som marknadsförs till killar och be eleverna fundera på om män kan ha målade naglar. Andra lärare har problematiserat könsstereotypa föreställningar kring till exempel teknik som manligt och omsorg som kvinnligt och även tittat på lönestatistik utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Lärare berättar även att de utmanat elevernas syn på tröslöjd och teknik som manligt kodade genom att visa på de kvinnliga lärarnas skicklighet inom dessa ämnen. På ett liknande sätt har andra lärare nyanserat

förståelsen av fotboll som manligt genom att låta eleverna källkritiskt granska en artikel som påstod att kvinnor inte kan spela fotboll och sedan läsa om kända kvinnliga fotbollsspelare. Vidare har lärare visat på alternativ till en traditionell arbetsfördelning i hemmet med hjälp av ett arbetsmaterial där pappan står och lagar mat när mamman kommer hem från jobbet. Eleverna säger att lärarna uppmuntrar dem att göra även sådana aktiviteter som de förknippar med det motsatta könet.

Lärares arbete med studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i undervisningen i vissa ämnen tar upp frågor som rör studie- och yrkesvägledning men att detta inte sker kontinuerligt. Av intervjuer med rektorn, lärare, elever, studie- och yrkesvägledare samt av inkommen dokumentation framgår att studie- och yrkesvägledning i årskurs 4-6 sker dels genom ett samarbete mellan vissa lärare och studie- och yrkesvägledaren kring planerade moment varje läsår, dels genom att några lärare väver in frågor som berör studier och yrken i vissa ämnen. Före och efter studie- och yrkesvägledarens planerade moment arbetar lärare i ämnena svenska, engelska och SO med detta. Utöver dessa planerade moment, ger elever och lärare några exempel på när undervisningen i vissa ämnen omfattar frågor som rör studie- och yrkesvägledning. Bland annat har eleverna i ämnet svenska som andraspråk fått skriva en praoplatsansökan och denna övning låg sedan till grund för ett samtal om vad olika yrken egentligen innebär. I ämnet engelska har eleverna fått rita och skriva om sina drömyrken. Samtidigt framgår av intervjuer med lärare, studie- och yrkesvägledare samt av inkommen dokumentation att samarbetet mellan lärarna och studie- och yrkesvägledaren framförallt sker med ett begränsat antal lärare. Studie- och yrkesvägledaren säger att samarbetet med lärarna enklare i vissa ämnen och att det inte är självklart att skolans internationella lärare som undervisar på kortare kontrakt eller lärare som har en äldre lärarexamen vet att de ska arbeta med studie- och yrkesvägledning i undervisningen. I rektorsintervjun framkommer att alla internationella lärare får en planerad introduktion till innehållet i den aktuella läroplanen och därigenom får veta vad som gäller kring studie- och yrkesvägledning i undervisningen, men att detta inte alltid följs upp på ett tydligt sätt. Vidare säger lärare vid intervjun att de ibland motiverar eleverna genom att visa på olika ämnens relevans för yrken eller fortsatta studier. Lärare beskriver också att de försöker vidga elevernas perspektiv kring möjliga framtida yrken genom att be eleverna att beskriva två olika yrken när de arbetar med drömjobb. Av intervjuer med lärare och elever framgår att årskurs 4-6 har haft besök av olika yrkesgrupper: författare, brandmän, tandläkare och poliser. Besöken berörde hur det är att arbeta i dessa yrken och vilken utbildning som krävs, även om huvudfokus var på andra saker, så som kreativt skrivande, brandsäkerhet, tandhälsa och tryggheten i närområdet. I intervjuer med rektorn och personal framkommer att besök av yrkesverksamma på skolan framförallt sker i årskurs 1-3 och att de studiebesök

som eleverna i årskurs 4-6 brukade göra på olika arbetsplatser delvis avstannade i samband med pandemin.

Vidare visar granskningen att lärare vid vissa tillfällen har synliggjort och problematiserat hur könsnormer kan påverka studie- och yrkesval. Till exempel framgår det av samtliga intervjuer att det är vanligt att flickor på skolan vill bli läkare medan pojkar vill bli ingenjörer, varför lärare och skolans *Academic manager* (en befattning som stödjer rektorn och biträdande rektorn i frågor som rör undervisningen i årskurs F-6) har pratat med eleverna om att båda könen kan ha alla jobb. Inom ramen för undervisningen i SO och i svenska som andraspråk har lärarna även problematiserat löneskillnader mellan kvinnor och män. I en annan klass har läraren diskuterat löneläget i omvårdnadsyrken med koppling till att omhändertagande är en kvinnligt kodad egenskap. En lärare säger att hen, inom ramen för det planerade arbetsområdet om studie- och yrkesvägledning i årskurs 4, har pratat med eleverna utifrån en film om en professionell manlig balettdansör för att vidga deras bild av vad som uppfattas som manligt och kvinnligt.

Slutligen visar granskningen att lärare i begränsad omfattning drar nytta av studie- och yrkesvägledarens kompetens eller på annat sätt tar del av uppdaterad och relevant information kring studie- och yrkesvägledning. Rektorn och studie- och yrkesvägledaren berättar vid intervjun att studie- och yrkesvägledaren i början av varje läsår tillgängliggör länkar till ett digitalt studie- och yrkesvägledningsmaterial för lärarna. Samtidigt säger de lärare som medverkar vid intervjun att de inte har använt sig av detta material. Av intervjuer med rektorn, lärare och studie- och yrkesvägledaren framgår att det i nuläget inte finns en tydlig organisation kring hur lärarna kan dra nytta av studie- och yrkesvägledarens kompetens. Både lärare och studie- och yrkesvägledaren efterlyser vid intervjuerna en tydligare struktur för samarbetet dem emellan så att lärare i samtliga ämnen kan dra nytta av studie- och yrkesvägledarens kompetens i sin undervisning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom alla ovan nämnda områden, men att ett första steg är att utveckla följande:

- Lärarna behöver utveckla ett normmedvetet förhållningssätt genom att tillsammans reflektera över vilka normer avseende kön de förmedlar i sin undervisning och i sitt bemötande av elever.

Granskningen visar att lärarna visserligen arbetar aktivt med att skapa ett inkluderande klassrumsklimat, men att de har en svag medvetenhet om hur normer och könsmönster tar sig uttryck i undervisningen. Lärarna har inte kartlagt

vilka könsmönster som finns på skolan och det saknas en aktiv diskussion i kollegiet kring hur könsstereotypa och begränsande föreställningar kan motverkas.

Läroplanens inledande del, Skolans värdegrund och uppdrag, anger bland annat att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹

Mot denna bakgrund rekommenderar Skolinspektionen därför att lärarna utvecklar sitt arbete med ett normmedvetet förhållningssätt i undervisningen vad gäller kön. Detta innebär att lärarna i högre grad behöver reflektera över vilka normer de själva förmedlar och vilka skilda förväntningar de har på elever utifrån kön. Lärarna behöver också skapa sig en gemensam bild av vilka normer kring kön som uttrycks på skolan och i de olika elevgrupperna. Med detta som utgångspunkt kan lärarna sedan utforma sin undervisning på ett sådant sätt att den även motverkar begränsande könsnormer. Konkret kan detta exempelvis ske genom att lärarna utarbetar medvetna strategier för att utforma undervisningsexempel eller organisera grupparbeten på ett sätt som utmanar stereotypa föreställningar om kön. Avgörande för ett gott arbete är att lärarna inte bara uppmärksammar könsmönster i undervisningen, utan också tar reda på vad sådana mönster beror på och försöker utmana de bakomliggande föreställningarna och normerna. Här kan lärarna med fördel dra nytta av kollegiets erfarenheter kring och vana vid att skapa ett inkluderande klimat i klassrum där eleverna kommer från många olika kulturella bakgrunder.

Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver utarbeta gemensamma strukturer för att integrera studie- och yrkesvägledning i undervisningen i fler ämnen och se till att den är aktuell, uppdaterad och omfattar ett jämställdhetsperspektiv.

Granskningen visar att vissa lärare arbetar med frågor som rör studie- och yrkesvägledning i vissa ämnen, men att detta inte sker med kontinuitet. Vidare tar lärarna bara i begränsad omfattning del av studie- och yrkesvägledarens kompetens eller annan aktuell och uppdaterad information kring studie- och yrkesvägledning. Det befintliga samarbetet mellan lärare och studie- och

¹ Lgr 22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag.

yrkesvägledaren riktar sig bara mot ett fåtal ämnen och lärare. Härigenom riskerar lärarnas arbete med studie- och yrkesvägledning att inte i tillräcklig utsträckning vidga elevernas perspektiv på framtida yrken utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

I läroplanen finns riktlinjer om att elever ska utveckla färdigheter i att granska valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden på ett informerat sätt. Vidare ska alla som arbetar i skolan bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund.² Skolverkets allmänna råd ger för handen att lärare därför bör utmana, problematisera och visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, kulturell och social bakgrund som annars kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval.³

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna, under ledning av rektorn, utvecklar gemensamma strukturer för arbetet med studie- och yrkesvägledning i undervisningen. Lärarna behöver se till att studie- och yrkesvägledningen sker kontinuerligt och integrerat i olika ämnen, synliggöra hur kön kan påverka framtida utbildnings- och studieval och utmana de könsstereotypa föreställningar och normer som hänger samman med sådana val. På så sätt kan lärarna också vidga elevernas uppfattning om framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Eftersom många elever på Internationella Engelska Skolan i Eskilstuna tidigt inriktar sig mot yrken som kräver långa akademiska utbildningar, blir det en viktig uppgift att genom studie- och yrkesvägledningen nyansera och bredda elevernas uppfattning om möjliga framtida yrken. Detta behöver ske i flera ämnen. En förutsättning för att studie- och yrkesvägledningen ska vara relevant och uppdaterad är att lärarna ges möjlighet att skaffa sig aktuell kunskap om vilka faktorer som påverkar elevers val, vilka föreställningar elever har kring framtida studier och yrken samt hur de faktorerna samverkar. Detta kan med fördel ske genom att lärarna får tillgång till studie- och yrkesvägledarens kompetens, exempelvis genom att rektorn skapar ett gemensamt forum för diskussion. Därigenom förstärks lärarnas möjligheter att i undervisningen i flera ämnen integrera en studie- och yrkesvägledning som är aktuell, uppdaterad och omfattar ett jämställdhetsperspektiv. Ett sådant arbetssätt skulle vidare förbättra möjligheterna för skolans internationella lärare att på ett mer grundligt sätt ta del av både läroplanens riktlinjer kring studie- och yrkesvägledning och aktuell information om studie- och yrkesval i en svensk kontext.

² Lgr 22, avsnitt 2.6, *Skolan och omvärlden*.

³ SKOLFS 2013:180. Skolverkets allmänna råd med kommentarer om arbete med studie- och yrkesvägledning.

På Skolinspektionens vägnar

2023-06-27

X Ulrika Kolben Waaranperä

Ulrika Kolben Waaranperä

föredragande

Signerat av: Ulrika Kolben Waaranperä

2023-06-27

X Maria Lundström

Maria Lundström

beslutsfattare

Signerat av: Maria Lundström

I handläggningen av ärendet har även utredarna Verica Stojanovic och Anna Johansson deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Internationella Engelska Skolan i Eskilstuna är en fristående skola som ligger i Eskilstuna kommun. Skolans huvudman är Internationella Engelska Skolan i Sverige AB. Skolan är en f-9 skola med 1129 elever, varav 385 elever går i årskurs 4-6. Skolan leds av en rektor, som i ledningen av undervisningen för årskurs f-6 har stöd av en biträdande rektor och en *Academic manager*. Vid skolan finns en studie- och yrkesvägledare anställd på heltid.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med skolans studie- och yrkesvägledare
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier, dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Bedömningsområden

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet.

Följande kriterier granskas:

- Undervisningens form - hur lärarna utformar och genomför undervisningen utifrån ett jämställt och normmedvetet förhållningssätt.
- Undervisningens innehåll – hur lärarna undervisar om jämställdhet.
- Lärares arbete med studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

[Lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/om-skolinspektionen/om-utredningarna/tematiska-granskningar/)

Bilaga 3: Författningsstöd

Av **1 kap. 5 § skollagen** framgår att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

I den inledande delen av läroplanen för grundskolan (**Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag**) framgår bland annat följande. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

I grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.1 Normer och värden**) anges att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och att elever interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet. Vidare ska lärare specifikt synliggöra och diskutera med elever hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska också planera och genomföra undervisningen så att elever möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Enligt grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.3 Elevers ansvar och inflytande**) ska läraren verka för att elever oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen. Vidare framgår av grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.6, Skolan och omvärlden**) att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund.

Enligt **2 kap. 29 § skollagen** ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av

vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Av förarbetena till skollagen (**Prop. 2009/10:165 s. 278-279**) framgår att den studie- och yrkesvägledningskompetensen inte nödvändigtvis behöver finnas inom den egna skolenheten. Många fristående skolor köper t.ex. in vägledningstjänster. Ett krav på att studie- och yrkesvägledningskompetens ska finnas innebär dock en tydlig markering av huvudmannens ansvar för att eleverna får tillgång till studie- och yrkesvägledning, samtidigt som organisationen även fortsättningsvis är en lokal fråga. I läroplanerna finns både riktlinjer för alla som arbetar i skolan och särskilda riktlinjer för studie- och yrkesvägledare eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter. Enligt förarbetena speglar detta att både lärare, skolledare och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv.

I grundskolan läroplan (**Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden**) anges att studie- och yrkesvägledaren, eller den som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning och vara stöd till den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Bilaga 4:**Mall för huvudmannens redovisning**

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde X: <Här klipps utvecklingsområdet in i sin helhet. I det fall det finns flera utvecklingsområden kopieras denna malltext efter antalet identifierade utvecklingsområden. Ett tips är att denna bilaga gå med som ett wordfil när beslutet expedieras, detta så det blir enkelt för huvudmannen att använda mallen.>

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt? <Om beslutet endast gäller huvudmannanivå ska denna ruta tas bort.>